

Gounod: Faust. Operaelőadás a Dóm téren este fél 9-től.

Orgonabemutató délután 3-tól a Dóm-

ban. Jegyek a helyszínen válthatók.

Szőke Tisza Nemzetközi társastáncverseny az újszegedi Sportcsarnokban délután 3 órától.

XXIV. Szegedi Nyári Tárlat a Horváth Mihály utcai képtárban. Nyitva 10-től 18 óráig.

Fák és nimfák. Jung Zsuzsanna és Eifert János fotókiállítása a Bartók Béla Művelődési Központ nagyszínházban. Nyitva 10-től 18 óráig.

Vallomások az emberrel. Csongrád megyében

élő szakszervezeti-díjazt képzőművészek kiállítása Juhász Gyula Művelődési Központban. Nyitva: 10-től 18 óráig.

Czóbel Béla-emlékkiállítás a Móra Ferenc Múzeum kupolagalériájában. Nyitva 10-től 18 óráig.

Kovács Tamás Vilmos festőművész kiállítása a Bartók Béla Művelődési Központ B galériájában. Nyitva: 10-18 óráig.

Pataki Ferenc alkotásai az Ifjúsági Házban. Nyitva: 10-től 17 óráig.

A Dolly Roll együttes koncertje az újszegedi

szabadtéri színpadon holnap, hétfőn este fél 9-től (eső esetén 7-én, kedden).

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállítása. Nyitva: 10-től 18 óráig.

Ifj. Lele József néprajzi gyűjteménye, és Bálint Sándor-fotókiállítás Szeged-Tápen (Vártó út 4.). Nyitva: hétfő kivételével naponta délután 3-tól este 6-ig.

Szeged múltja, jelene, jövője. Város történeti kiállítás a Móra-parki várbán. Nyitva: naponta 10-től 18 óráig.

Arctalan nemzedék?

Mintha homályos üvegen át néznénk Kovács Tamás Vilmos festményeinek alakjait; vagy elmozdult fényképkockák mosnák össze a figurák arcvonásait; talán egy általánosan érzékelt társadalmi jelenség foltjából még nem karakterizálódta az egyedi, különös vonások. Mert a fiatal festő — akinek rajzai és festményei a Bartók Béla Művelődési Központ B galériájában láthatók — tudatos programot vállalt: „Felszínre szeretném hozni azokat az érzéseket, hangulatokat, gondolatokat, amelyek bennem tudat alatt letisztultak, s amelyek végül is átéltem mindegyikük leszáradása. Ezért töreksem hangsúlyozni képeimen, rajzaimon a figurák személytelenségét, a jelenetek konkrétság-nélküliségét. Nem egy-egy egyedi esetről, egyedi személyről van szó, hanem a mindenki által átélhető, s átélte korról.”

Kovács Tamás Vilmos, bár mint írja, ösztönösen dolgozik, nagyon határozott festői alapállást képvisel. Nem kiforrott, nem megoldott sem érzelmi-gondolati töltése, sem kifejezőmódja, de mindenképpen kiemelkedő a kortársi mezőnyből. Részint azért, mert — bár őrizi főiskolai mestere, Sarkantyú Simon hatását — eredeti módon közelíti a művészi programhoz. Szá-

mára egyetlen téma létezik, az esendő és kiszolgáltatott ember, különös fejtartásával, elmosódó tekintetével, groteszk mozdulataival, téves gesztusaival, sosem cselekvés, mindig csak állapot szerű merevséggel, s legtöbbször egyedül. Még akkor is, ha egy-egy kepen többen vannak. Csak egymás mellett, sohasem együtt. Talán egyetlen lapon fedezhető fel a reményvesztettek reménye, a segítőkész gesztus, az egymásra utaltság szép és eltagadhatatlan szükségessége. Ráadásul ez az arctalan és atomizálódott nemzedék mesterséges szituációkba merevedik, a dobozvilágban, marionettfigurák, mesterségesen kijelölt térben jelenik meg. Erőtlen, drámai színpadok, izgatott vonalutak, hirtelen gesztusok jellemzik az expresszívhez kötődő kifejezőmódját.

Valódi társadalmi-nemzedéki problémára érzett rá Kovács Tamás Vilmos. Am, a művészet többet követel, az érzékelésnél. Az elemzés, feldolgozás és művészi vizualizáció keserves pokoljárását is. Ez a kiállítás jó alap, rugalmas dobantódeszka ahhoz, hogy a fiatal művész eséllyel készíthesse el a nemzedék karakteres arcvonásait is. Élesre állított művészi blendével.

T. L.

Diadráma

Tavaly ilyentéjt azon sopánkodott a várkert közönség, hol maradnak ennek az ünnepi műfajnak a helyi képviselői. Hogy vannak, azt tudtuk. Hát péntek este a szegedi Szabó András és a makói Szőke János és a hozta diadorát, muzsikáját a nyári szegedi diadoráma randevúra. Sőt, Csányi Miklós, a televízió rendezője, egyben a műfaj nagy pártolója, szakértője is megjelent — műsort vezetni. (Tavaly ő is hiányzott.) Lovász Károly, Seregély István, Tam László, Halmi László, Magyar Ferenc, Dozvald János diadorai ismerősként köszöntek ránk. Szőke, Lendvai Tamás—Szilamenczy András péntek este debütált a történelmi levegőjű várkertben. Ahol tizenkét képsort láthattunk. Idén harmadjára találkozott a magyar diadoráma alkotógarájának színe-java Szegeden — a Bartók Béla Művelődési Központ jóvoltából. Úgy tűnik, még jó sokáig a bemutatókon túl, az ismeretterjesztés misszióját is föl kell vállalnia a mindenkori narrátornak. Hisz honnan is ismerné a nagyközönség ezt a technikai eljárását? Művelői sincsenek többen hazánkban száznál.

Amint a film, a diadoráma is Franciaországban született. A diások mintegy fityyelt hányva a Lumière-fivérek találmányának, ismét megállították a filmkockákat. A technika gazdag eszköztárából és tehetségeket felhasználva produkáltak új műfajt. Ma már rangos nemzetközi fesztiválokon tartanak versenyt egybe-kötött bemutatókat, főként Franciaországban, az NSZK-ban. De eljutottak a magyarok Új-Zélandra is. Hangmérnökök, fotóművészek, népművelők, tanárok, szellemi szabadfoglalkozásúak alakították tavalyelőtt a Magyar Diadoráma és Multivideo Egyesületet, tizenkét esztendő múltjának életképességének bizonyíté-

kaként. A sajátos technika igen változatos műfaj teremtésére alkalmas. Mintegy tésére kínált intellektuális élményt Márton Géza (Budapest) István, a király, Seregély István (Budapest) szegedi Szabó András és a makói Szőke János és a hozta diadorát, muzsikáját a nyári szegedi diadoráma randevúra. Sőt, Csányi Miklós, a televízió rendezője, egyben a műfaj nagy pártolója, szakértője is megjelent — műsort vezetni. (Tavaly ő is hiányzott.) Lovász Károly, Seregély István, Tam László, Halmi László, Magyar Ferenc, Dozvald János diadorai ismerősként köszöntek ránk. Szőke, Lendvai Tamás—Szilamenczy András péntek este debütált a történelmi levegőjű vár-

kerben. Ahol tizenkét képsort láthattunk. Idén harmadjára találkozott a magyar diadoráma alkotógarájának színe-java Szegeden — a Bartók Béla Művelődési Központ jóvoltából. Úgy tűnik, még jó sokáig a bemutatókon túl, az ismeretterjesztés misszióját is föl kell vállalnia a mindenkori narrátornak. Hisz honnan is ismerné a nagyközönség ezt a technikai eljárását? Művelői sincsenek többen hazánkban száznál.

Amint a film, a diadoráma is Franciaországban született. A diások mintegy fityyelt hányva a Lumière-fivérek találmányának, ismét megállították a filmkockákat. A technika gazdag eszköztárából és tehetségeket felhasználva produkáltak új műfajt. Ma már rangos nemzetközi fesztiválokon tartanak versenyt egybe-kötött bemutatókat, főként Franciaországban, az NSZK-ban. De eljutottak a magyarok Új-Zélandra is. Hangmérnökök, fotóművészek, népművelők, tanárok, szellemi szabadfoglalkozásúak alakították tavalyelőtt a Magyar Diadoráma és Multivideo Egyesületet, tizenkét esztendő múltjának életképességének bizonyíté-

M. E.

Faust

Gounod operája a szabadtéri játékokon

Akár nekünk a Bánk vagy a Hunyadi, hasonlóan a franciáknak Gounod Faustja: nemzeti opera. A Bastille lerombolásának évfordulós ünnepén ingyen nézhette bárki a párizsi Operában. Nálunk, itt és most, persze pénzért megy, bár erős a gyanúm, elkel hozzá a vatta — érezhetően visszafogott érdeklődés övezi, még a premieren ez inkább a diszkkrét tapsokban nyilvánult csak meg. Úgy füst, idén Szegeden akarva-akaratlan legázol, beárnyékol minden más produkciót az István. Mégse hiszem, pusztán erre fogható a mérsékelt kíváncsiság. Ha emlékeztetem nem csal, a Faustot Jevgenyij Nyeszterenkórá találták ki, vették elő majd két évtizedes hallótávolságból, csak hát a szovjet basszista nem jött, így maradt a hazai szereposztás. Ami újól foglászra hozza a régi dilemmát: igaz, magyar nyelven szólal meg az előadás, ám a szabadtéri operák sava-borsa éppen abban van, ha sikerül neves vendéget találni: hiába, erre „bukik” a nagyérdemű. Ellenkezőleg: tudniillik mi sem különböztet meg a közínházi, rendezévi bemutatóktól: a jelenlegi szegedi Faust is kihozható az Operában Pesten, de akár Szegeden, nincs különlegessége, fölcsiklandozó varázsa.

A jelek szerint akkor sem, ha maga a mű nem kifejezetten „nehéz zene” egyesek szerint operett. Tánadják ezért eleget esztétikát, még a goethei alapanyaghoz is hasonlítgatják, hogy minél szafosabban kerjenek rajta számon drámai helyzetekre, erőt, becsmerélik a figurák híg festékszagát. Egyáltalán az érzelmesség boronganak, hogy túlságosan edeskes, pedig hát, pedig hát valamit mégis a világszínpadok legszűkebb repertoárjába írták be magat. Gyanús, hogy első hallásra tetszik, hogy azonnal megadja magát? Istentem, előfordult már a zenetörténetben. Az érték idővel merítik, s úgy látszik, az idő a Faustnak dolgozott — fölösleges meditáció bármilyen ízeléskutatás. Lám, Faustot mondunk, holott Gounod eleve nem kacérkodott goethei teljességgel, Margitot kanyarított a partitúrára. Legyen ez elég mentelmi jog a kérdést úgyis eldöntötték már. Ott, ahová lényegesen tartozik, lent a nézőtérben, s több mint évszázada immár.

A szegedi szabadtérin egyszerű adták, tizennyolc nyara, s érdekes, ugyancsak Szinetár Miklós rendezésében, noha az akkori nemzetközi börtén jegyzett szólistákkal. Oncinával, Gordonival, Cavával. Szinetár rendezése most furcsa módon azért zavarbaejtő mert van koncepciója, erősebb az akkorinál. Merészen eredetinek nem mondható, de friss, modern. A színpadot visszafuttatja, a figurákat pedig állva hagyja az időben. Titokban Goethe-re, vagy a még korábbi legendára kacsintva misztériumjátéknak ácsoltat deszkát, s olyan milliót ágyaztat Forray Gáborral, ami a darab idevalóságát igazolhatja. Hátul fölállalja a templomkaput, ki is nyitja, hozzá telepíti szimmetrikusan a középkori misztériumszínpadok (felhőgalacsinnal fodrozott) menny-pokol stílusát, közepén pedig a szereplőket egy lépcsős kör emelvényre szelíti. A látvány ugyan nem mellőzi teljesen a helyszínek, funkciót hordozó tárgyak konkrétságát, mindössze azok zsúfolt romantikus aprólékosságát nélkülözi, átengedve, mi több, egyenesen föl-

kínálva a terepet énekeseknek, szólistáknak. Koncepciója pedig attól zavarbaejtő, hogy hangfenoméneknek tálca (Bayreuthból látni ilyen eszköztelen platókat, ahová világsztárok járnak, orgánuk betölti a teret, az emberi hang fonsóbbsegét, operai hatalmát demonstrálják) — és éppen a hangbirtokosok hiányoznak. „Csak” kitűnő énekesek vannak (nem egy hátrány), ami szintén kőszínházi couleur locale. A figurákat Márk Tivadár jelmezeiben múlt századi hősöknek hagyja meg Szinetár. Szinkronos úr a misztériumszínpadon — pikáns. Mefisztó ő, akit nem először bűjtatnak titokzatos rulettjátékosok, mézaróú kártyakeverők örök sántái maszkjába; körötte krampuszok szédelegnek, egővörös paszpolja egyenesen kihívó. Gregor József játssza. Köpennyel a vállán tűnne praktikusabbnak. Nem egy világi Kelen Péter Faustja sem, ki a mindenséggel mérhetné magát, s érzelmeiből képtelen kitörni, Margitnál nem juthat tovább — Kelen amolyan álmodozó, réveteg, az ördögnek passzív bábja csupán. (Persze a szerzőt igazolja, hogy Margitról szól a darab, hogy Goethe-ből mindössze a „szerelmi szál”.)

Mintha a játékhoz nyújtana kevés impulzust a színpad. Nem eléggé artisztikus, barnásszürke díszleteire kevés fényeffektust pazarol Szinetár (ennyire nem szégyenes a Játékok világítás-technikája), az időnként föl-bukkanó angyalok, ördögök pedig suttog mozognak, ügyetlenek, fegyelmetlenek. Keresztretjévénybe illő, miért hagyják el a templomképet (éppen itt, a nyitott templomkapu előtt), ahol Mefisztó „nincs irgalom!” — ja a végső kétségbeesésbe taszítja Margitot. De Margitot nem egészen értem a második felvonás végén sem, mikor nyitott ablakban tárulkozik ki, s abban a hiszemben suttog túlradó boldogságáról, hogy senki sem hallja, a csillagokkal egvedül van — Mefisztóval a hátában Faust pont előtte áll. Mertha mondjuk a másik ablakot választja, vagy fordítva, Fausték bűnnek emide, nincs ez a malor. Gondolom, rendezői koncep-

ció, hogy ami irracionális, azon nincs mit magyarázni. Dehát ez véletlenül racionális elem, s az apró szituációk logikájával minnek nagyvonalúskodni, ha az értelmezés, a helyzetelemzés úgyis nehéz kenyerre (általában) az operajátzásnak. Eredeti és szerencsés ötlet viszont a záróképpen Valentin „föltámasztani” a templomból. Miután az angyali kar már penitenciát ígért Margitnak, maga is megbocsát, karját kínálja hűgának, s mint grállovag viszi el a mennyek országába. Színes, változatos, dúszú a Valpurgis-éj: Pethő László koreográfiája. A boszorkányszombat nagyoperai tablójában Szőnyi Nóra, Szakály György és Völgy Katalin táncol virgoc szőlőket, az egyik tételben például kagylóhéjból lép ki a balerina — dekoratív, tetszős a látvány.

Oberfrank Géza zenei vezetése leginkább korrektnek mondható. Érezhetően a biztonságot vigyázza, a színpadi és a zenekari hangzás optimális arányait. Ezért aztán nagy pillanatok, ki-borulások nincsenek, de minimálisak az ekkora térben folyvást kísértő pontatlanságok is.

Tartom konokul: ez a Faust kőszínházi melegágyában pompázna igazán.

Kelen Péter intelligenciáját dicséri, ahogyan zenei cenzurát von az idő és a megfiatalított Faust közé; hangilag is képes kirajzolni a megfáradt, fásult öregember portréját. A cavatinában ültő helyében fű lángfényes fölő cét, s végül konkvénser játssza, énekli egy szerelmi vágytól báva-tal ifjú holdkórasságát. Nekivaló szerep, bár érsi folyamat előtt áll: időnként túlságosan visszafogott, nagyon muzikális akar (persze tud lenni, s ilyenkor a hang nem mindig jön át. (Azért sajnálja az ember, mert tenorja igazán szép, s szépségből a túl több intenzitást igényel, mind töb-

bet kíván.) Némiképp szürkebb, bár szintén muzikális Margit: Zempléni Mária. Karcú szopránja a drámai terhelések alatt ropog meg, s noha a szerelmi jelenetekben megindítóan intim, olykor az az érzésem, belehal a szépségbe — holott nekünk kellene a nézőtérben belehalni inkább. Még Gregor József Mefisztója él a legváltozatosabb zenei eszközökkel — azon túl persze, hogy basszusa nem kimondottan sántái karakter, sőt, Jézus után kiált. Maga is tudván ezt, „nem csak dalolni” igyekszik, az indulat recitativ kitéréseivel, hangjának mesterséges torzításával spékeli meg szólamát, a rondóban például. Mindenesetre derekasan állja a próbát, nem véletlen, ha éppen szerénységével, ezzel a gúnyos erkölcsi hitvallással parádés, ahol egyszerre kell lágyan behélezgőnek és drasztikusan képmutatónak lennie; hangja az ilyesfajta zenei ábrázolásokra predesztinálja. Németh József atlétikaiállású Valentinje dölceg harcfi. Baritonja mindössze a fölő regiszterekkel áll hadilábon, más-különben markáns, mives matéria; áriáját tartással, jó kondícióban tolmácsolja. Mészöly Katalin tenyeres-talpas Mártája, Bajtay-Horváth Ágota érzékeny kontúrokkal festett Siebelje és Szakály Péter tintáskedvű Brandnerje egészíti ki a szereplőgárdát, melynek „kötfanyagát” megbízható kórus adja. A harcosok bevonulása áthatóan zeng, s az angyalik karok is tisztán szólalnak meg (karigazgató: Molnár László).

Vagyis: vegyes benyomást kelt ez a Faust. Látnivalókban nem túl gazdag, zeneileg viszont üzembiztos; néhány emlékeztető pillanattal elraktározható élmény, kivált az operabarátoknak. Hétköznapi az ünnepben? Ha belegondolunk, ez a mi formánk. A hétköznapiokból tudunk megélni.

Nikolényi István

Nagy László felvétele

Mefisztó (Gregor József) az öreg Fausttal (Kelen Péter) a pénteki premier előjátékában.